

Управління фінансовим потенціалом підприємства

Ареф'єва О.В.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедру економіки повітряного транспорту
Національного авіаційного університету

Андрієнко М.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки повітряного транспорту
Національного авіаційного університету

Кравченко О.Р.

студент
Національного авіаційного університету

У статті проведено аналіз сутності понять «фінансовий потенціал» і «управління фінансовим потенціалом». Досліджено основні аспекти ефективного управління фінансовим потенціалом підприємства. У статті зазначено, що завдяки ефективному управлінню фінансовим потенціалом підприємство здатне отримувати максимально можливий фінансовий результат та залишатися конкурентоспроможним. Визначено та структуровано за двома групами завдання управління фінансовим потенціалом підприємства. Розглянуто механізм управління фінансовим потенціалом підприємства та сформульовано його мету. У статті досліджено та визначено важелі впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, які сприяють нарощенню підприємством фінансового потенціалу на належному рівні.

Ключові слова: фінансовий потенціал; управління потенціалом; механізм управління; ефективність управління; фінансові ресурси; фінансовий результат.

Арефьева Е.В., Андриенко М.М., Кравченко А.Р. УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье проведен анализ сущности понятий «финансовый потенциал» и «управления финансовым потенциалом». Исследованы основные аспекты эффективного управления финансовым потенциалом предприятия. В статье указано, что благодаря эффективному управлению финансовым потенциалом предприятие способно получать максимально возможный финансовый результат и оставаться конкурентоспособным. Определены и структурированы по двум группам задачи управления финансовым потенциалом предприятия. Рассмотрены механизм управления финансовым потенциалом предприятия и сформулированы его цель. В статье исследованы и определены рычаги влияния внешней и внутренней среды, которые способствуют наращиванию предприятием финансового потенциала на должном уровне.

Ключевые слова: финансовый потенциал; управление потенциалом; механизм управления; эффективность управления; финансовые ресурсы; финансовый результат.

Aref'eva O.V., Andrienko M.M., Kravchenko O.R. MANAGEMENT OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

The article carries out the analysis of understanding foreign and domestic views on the concepts of "financial capacity". The mechanism of enterprise financial potential management is studied in its key aspects of effective management of financial capacity. The article states that due to effective management of financial potential the enterprise is able to obtain the maximum possible financial result and remain competitive. The task of managing the financial potential of the enterprise is defined and structured in two groups. The mechanism of financial potential management of the enterprise is considered and its purpose is formulated. The article explored and defined leverage external and internal environment that lead to the acquisition of financial capacity now up to the needed mark.

Keywords: financial potential; capacity management; management mechanism; management efficiency; financial resources; financial result.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Фінансовий потенціал є одним з основних факторів, який визначає успішність роботи підприємства у сучасних умовах ринку.

Чим він вищий, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є підприємство. Забезпечення ефективної діяльності підприємства та підвищення його конкуренто-

спроможності стали першочерговими завданнями керівництва підприємства. Він відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності діяльності підприємства, особливо в умовах економічної та політичної нестабільності й мінливості ринку. Є основою діяльності підприємства, адже є підґрунтям створення й розвитку стійких конкурентних переваг. Головним завданням управління фінансовим потенціалом підприємства є оптимізація фінансових ресурсів із метою максимального збільшення позитивного фінансового результату.

Тому виникає об'єктивна потреба в розробленні механізму управління фінансовим потенціалом промислових підприємств, спрямованого на формування стратегічного вектора стійкого розвитку. В умовах швидко мінливого ринкового середовища України перед суб'єктами господарювання постають проблеми ефективного використання наявних ресурсів, пошуку резервів підвищення продуктивності діяльності, оптимізації структури майна. Так, посилюється значення фінансового потенціалу для забезпечення діяльності, позиціонування, формування й реалізації стратегічних та тактичних цілей економічних суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенню сутності поняття фінансового потенціалу підприємства присвячено багато наукових робіт учених-економістів. Так В.В. Ковальов [11], Н.С. Краснокутська [12], Т.В. Паєнтко, В.В. Прохорова, Н.А. Сорокіна, Д.Н. Стахно, Т.Н. Толстих, О.М. Уланова займалися питаннями визначення фінансового потенціалу підприємства. Дослідженню сутності управління фінансовим потенціалом приділяли увагу В.В. Бочаров [5], М.М. Єрмошенко [8], О.В. Ізрайлева [9], Н.С. Краснокутська [12], Г.А. Семенов.

Однак питання, пов'язані з удосконаленням методичних підходів до управління фінансовим потенціалом підприємством, залишилися недостатньо опрацьованими. Це, безумовно, підтверджує актуальність проблеми дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відповідно до постановленої раніше загальної проблеми, метою написання статті є розкриття наукових положень щодо процесів управління фінансовим потенціалом підприємства на основі його оцінювання, визначення рівня і якості використання та врахування особливостей впливу ринкового потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішний соціально-економічний

розвиток України на шляху ринкових перетворень можливий лише за умови ефективного функціонування підприємств, яке істотно залежить від наявності у підприємства необхідного рівня фінансового потенціалу. Фінансовий потенціал (як фінансова категорія) відображає соціально-економічні відносини, що виникають у процесі фінансово-господарської діяльності суб'єктів та пов'язані з формуванням, розподілом та перерозподілом, використанням, накопиченням та примноженням фінансових активів, впливають на фінансовий стан, фінансову стійкість та визначають можливості процесу відтворення для забезпечення економічного зростання.

Фінансовий потенціал не існує окремо – це елемент загального економічного потенціалу підприємства (як система усіх можливостей і здатностей підприємства в усіх сферах його функціонування) [2, с. 268]. Він не формується спонтанно та хаотично. Існує певна послідовність моментів, що передують його формуванню. Фінансовий потенціал підприємства та його рівень тісно пов'язаний із конкурентоспроможністю підприємства. Він є одним з основних факторів, який визначає успішність роботи підприємства в сучасних умовах ринку. Чим він вищий, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є підприємство.

За умов оптимального використання фінансового потенціалу підприємство збільшує свою ринкову вартість, що є сигналом для потенційних інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних структур та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання щодо доцільності інвестування коштів у досліджуване підприємство та його платоспроможності.

Можна виділити основні етапи, за якими відбувається оцінка фінансового потенціалу підприємства:

– аналіз інформації для визначення загальної вартості обігу фінансових ресурсів підприємства та можливих резервів нарощування їх обсягу;

– визначення показників, за якими відбуватиметься оцінка ефективності використання фінансового потенціалу;

– формулювання висновків щодо якості управління фінансовим потенціалом на базі обраних раніше показників;

– прийняття управлінських рішень щодо зміни фінансового потенціалу в напрямі стратегічного бачення розвитку підприємства.

Оцінювання існуючого фінансового потенціалу підприємства має ґрунтуватися на ана-

лізуванні показників його ділової активності, рентабельності, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, майнового стану тощо. [4, с. 125]. Детальне вивчення динаміки значень наведених фінансових показників дасть змогу отримати комплексну характеристику діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, надійності, тобто стане основою для розроблення стратегії управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання. Під час вибору показників оцінки фінансового потенціалу важливо враховувати таке: фінансовий потенціал є агрегованим уявленням системи кількісних і якісних показників, що характеризують фінансовий потенціал економічної системи як на поточний момент часу, так і на перспективу. Тому перелік показників має бути розроблений із застосуванням системного, комплексного і стратегічного підходів; основною складністю є відсутність достатньої інформаційної бази, тому кількість показників має бути обмежена, містити мінімум суб'єктивної інформації, пов'язане з особливостями фінансової діяльності для проведення порівнянної оцінки фінансового потенціалу. Наступним етапом в управлінні фінансовим потенціалом підприємства має бути доцільно визначення методів, за якими можна зробити висновок щодо якості управління ними. В основу методів оцінювання рівня використання фінансового потенціалу підприємства закладено аналізування результатів його діяльності за окремими напрямками з урахуванням впливу факторів та виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. За об'єктами оцінки виокремлено ресурсний, структурний, цільовий та змішаний методи оцінки рівня використання фінансового потенціалу. Ресурсний метод передбачає оцінювання наявних у підприємства фінансово-економічних ресурсів у грошовій та натуральній формах з урахуванням якості та ефективності використання у господарській діяльності. У свою чергу, структурний метод ґрунтується на аналізі окремих складників та елементів задіяних вхідних ресурсів та визначенні рівня їх віддачі. Цільовий метод передбачає порівняння фактичних результатів управління фінансовим потенціалом підприємства із запланованими. Під час застосування змішаного методу використовуються окремі елементи вищезазначених підходів до визначення рівня використання аналізу фінансового потенціалу підприємства. Фінансовий потенціал є критерієм, який визначає

здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже саме він відіграє вагомий роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливою, ліквідною та фінансово надійною. За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що процес формування фінансового потенціалу підприємства є по своїй сутності складним явищем, котре залежить від багатьох факторів, які контролюються суб'єктом господарювання (рис. 1)

Під час оцінювання фінансового потенціалу підприємства беруться до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрямки розвитку бізнесу. Проте через значну залежність фінансових можливостей підприємства від змін в економічному середовищі, необхідно враховувати вплив факторів, які чинять вплив на формування і використання фінансового потенціалу.

Висновки із цього дослідження. Фінансовий потенціал є критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже саме він відіграє вагомий роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливою, ліквідною та фінансово надійною. За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що процес управління фінансовим потенціалом підприємства є складним явищем, котре залежить від багатьох факторів, які контролюються суб'єктом господарювання. Під час оцінювання фінансового потенціалу підприємства беруться до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрями розвитку бізнесу. Проте через значну залежність фінансових можливостей підприємства від змін в економічному середовищі необхідно враховувати вплив факторів, які чинять вплив на формування і використання фінансового потенціалу. Головним завданням управління фінансовим потенціалом підприємства є оптимізація фінансових потоків із метою максимального збільшення позитивного фінансового результату. Удосконалення фінансового потенціалу можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів під час збереження платоспроможності та кредитоспроможності.

Рис. 1. Фактори впливу на фінансовий потенціал підприємства

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент: Учеб. пособ. для вузов. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 303 с.
2. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. Москва: ИНФРА-М, 2005. 298 с.
3. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2004. 720 с.
4. Большакова А.С. Менеджмент: Краткий курс. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 176 с.
5. Бочаров В.В. Финансовый анализ: Краткий курс. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 240 с.
6. Друкер П.Ф. О профессиональном менеджменте. Москва: Вильямс, 2005. 320 с.
7. Егоров П.В., Сердюк-Копчекчи Ю.В. Концепция механизма управления финансовым потенциалом промышленного предприятия. URL: econindustry.org.
8. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: Монографія. Київ: Національна академія управління, 2010. 232 с.
9. Израйлева О.В. Управление финансовым потенциалом предприятий сферы обслуживания: Монография. Челябинск: ЮУрГУ, 2007. 182 с.
10. Кайгородов А.Г., Хомякова А.А. Финансовый потенциал как критерий целесообразности финансового оздоровления предприятия. Аудит и финансовый анализ. 2007. № 4. URL: www.auditfin.com.
11. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. Москва: Финансы и статистика. 2002. 560 с.
12. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 352 с.
13. Паєнтко Т.В. Налоговое регулирование в контексте формирования финансового потенциала на предприятии. Бизнес-информ. 2009. № 9. С. 96–98.

REFERENCES:

1. Balabanov IT Innovation Management: Study. way. for high schools. – St. Petersburg: Peter, 2000. – 303 p.
2. Berdnikova T.B. Analysis and diagnostics of financial and economic activity of the enterprise: Textbook. allowance – M.: INFRA-M, 2005. – 298 p.
3. Blank I.A. Financial strategy of the enterprise. – K.: Elga, Nika-Center, 2004. – 720 p.
4. Bolshakova A.C. Management: Brief course. – SPb.: Peter, 2000. – 176 pp.
5. Bocharov V.V. Financial Analysis: A Brief Course. – SPb.: Peter, 2007. – 240 p.
6. Dr.P.F. About professional management. – M.: Williams, 2005. – 320 p.
7. Egorov PV, Serdyuk-Kopcekchi Yu.V. Concept of a mechanism for managing the financial potential of an industrial enterprise // econindustry.org.
8. Yermoshenko MM, Goryacheva K.S. Financial Component of Economic Security: State and Enterprise: Monograph. – K.: National Academy of Management, 2010. – 232 p.
9. Izraileva O.V. Management of financial potential of service enterprises: Monograph. – Chelyabinsk: YUUrGU, 2007. – 182 p.
10. Kaygorodov AG, Khomyakova AA Financial potential as a criterion for expediency of financial rehabilitation of an enterprise // Audit and financial analysis. 2007. – № 4 // www.auditfin.com.
11. Kovalev VV Financial Analysis: Methods and Procedures. – Moscow: Finance and Statistics: 2002 – 560 pp.
12. Krasnokutskaya N.S. Potential of the enterprise. – K.: Center for Educational Literature, 2008. – 352 p.
13. Paentko T.V. Tax regulation in the context of formation of financial potential at the enterprise // Business-inform. – 2009. – № 9. – P. 96-98.

Managing financial potential of the enterprise

Aref'eva O.V.

Doctor of economics, Professor,
Head of the Department of Air Transport Economics,
National Aviation University

Andrienko M.M.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics of Air Transport,
National Aviation University

Kravchenko O.R.

Student,
National Aviation University

Successful socio-economic development of Ukraine on the path of market transformations is possible only under conditions of efficient functioning of enterprises, which in its turn depends essentially on the availability of the necessary level of financial potential in the enterprise.

It plays an important role in ensuring the efficiency of the enterprise, especially in conditions of economic and political instability and market volatility. It is the basis of the enterprise, as it is the basis for the creation and development of sustainable competitive advantages.

The main task of managing the financial potential of an enterprise is the optimization of financial resources in order to maximize the positive financial result.

Financial strength as a financial category reflects the social and economic relations arising in the financial and business entities and related to the creation, distribution and redistribution, use, stockpiling and enhancement of financial assets affect the financial position, financial stability and establish the reproduction process for economic growth. Evaluation of existing financial capacity of the enterprise is based on the analysis of performance of its business activity, prof-

itability, liquidity and solvency, financial stability, property and so on.

Financial potential does not exist separately – it is an element of the overall economic potential of the enterprise, as a system of all the capabilities and capacities of the enterprise in all spheres of its operation. The financial potential of the enterprise and its level is closely linked with the competitiveness of the enterprise. It is one of the main factors that determines the success of the company in the current market conditions. The higher it is, the more competitive and investment attractive is the enterprise. For optimal use of financial capacity of the company increases its market value, which is a signal to potential investors, creditors, shareholders, government agencies and other external evaluation entities regarding the advisability of investing in the studied company and its solvency.

Improvement of financial potential is possible by increasing the efficiency of the placement and use of enterprise resources. This ensures the development of production or other areas of activity based on the growth of profits and assets, while maintaining solvency and creditworthiness.